

Natuurmomenten van de boswachter

 Natuurmonumenten

Olga Ekelenkamp

Vliegshow

Ik heb mijn auto maar even langs de kant van de weg gezet. In een razend tempo komt een gitzwarte wolk op me af. Vlak voordat de wolk overkomt, neemt het een onverwachte scherpe bocht en vliegt weer van me af. Ik ben getuige van één van de vele spectaculaire vliegshows die je in de herfst overal in ons land kunt meemaken. Met in de hoofdrol duizenden spreeuwen als onvervalste vliegkunstenaars.

In de herfst zijn er miljoenen spreeuwen in Nederland. Dat recordaantal hebben we te danken aan het feit dat veel van deze vogels uit Scandinavië en Oost-Europa komen overwinteren én dat 'onze eigen' spreeuwen, die deze zomer hier hebben gebroed, nog niet naar hun overwinterplek zijn vertrokken.

Overdag trekken kleine groepjes rond om gezamenlijk besenstruiken en fruitbomen leeg te plukken of op zoek te gaan naar insecten. In de avondschemering start het dagelijks spektakel. Voor een tenger vogeltje als de spreeuw is het veel slimmer en veiliger om in een grote groep te overnachten. Er zijn dan immers

duizend paar ogen om een mogelijke vijand vroegtijdig te spotten. Maar hoe spreek je af waar je met z'n allen gaat slapen? Door een flinke tijd boven de slaapplek te zwermen, kunnen alle spreeuwen in de omgeving precies zien waar het kampement deze nacht wordt opgeslagen. Rietvelden, een griend met wilgenhout of grote bomen zijn daar mooie plekken voor.

Kijkend naar een spreeuwenzwerm, vraag je je ongetwijfeld af hoe dit fenomeen toch mogelijk is. Hoe kunnen duizenden spreeuwen als een bewegend mozaïek rondvliegen zonder te botsen? Ten eerste vliegen spreeuwen allemaal even snel. Door met een constante snelheid van 36 kilometer per uur te vliegen, hoeven ze geen energie te verliezen met remmen en versnellen. Voor het maken van bochten wordt een andere truc uit de doos gebruikt. In snel bewegende vogelgroepen, zoals een spreeuwenzwerm, hebben vogels een eigen 'persoonlijke ruimte', waarbinnen geen andere vogel welkom is. In een zwerm houden de spreeuwen zeven buurvogels in de gaten en zorgen ervoor dat ze op

gepaste afstand van elkaar blijven. Als één van de vliegende burens van koers verandert, zijn de vogels in staat hier binnen een fractie van een seconde op te reageren. Zo ontstaan die prachtige golfbewegingen in de spreeuwenwolken.

Het lijkt zo'n doodgewoon, alledaags vogeltje, waar er miljoenen van rondvliegen. Maar als onderdeel van het spreeuwenballet is het beestje onovertroffen. De uitdaging is om eens goed te kijken naar een individuele spreeuw. Als je de tijd neemt voor deze vogel, dan ontdek je z'n prachtige gespikkelde verenkleed met een paars, blauwe en groene gloed, z'n handigheid in het imiteren van (vogel)geluiden en z'n brutale karakter. Een beetje meer waardering kan deze vogel wel gebruiken, want het aantal spreeuwen in ons land neemt in rap tempo af. De intensivering van de landbouw, verdroging en het verdwijnen van geschikte nestplaatsen in de stad doet de spreeuw geen goed. Dus: als we ook in de toekomst willen blijven genieten van de vliegshows is er werk aan de winkel!

Foto: Wim Vooijs